

Jonge ontwerpers bieden steun bij verlies

Een website om zelf een grafmonument te ontwerpen of een inspiratieboek

met uitvaartideeën. En wat te denken van een diamantnaald uit crematie-as?

Het zijn concepten en producten van een nieuwe generatie ontwerpers die, zo

hopen ze, het verdriet van de nabestaanden wat verzachten.

In de ontwerpen van examenkandidaten van de Design Academy in Eindhoven staat momenteel het 'welzijn van de mens van de wieg tot aan het graf' centraal. Dat schrijft trendwatcher en voorzitter van het academiebestuur, Lidewij Edelkoort, in de *graduation-catalogus 2005*. Veel nieuwe ontwerpen voor huis, tuin en keuken, oude en handvaardige technieken en sculpturale vormen van kleding. 'Het is echter ook', zegt Edelkoort, 'een moment van bezinning en reflectie, van nadenken over leven, dood en vergankelijkheid; over gebruiken om volop te leven en rituelen om uit te varen en te rouwen.'

De thema's dood, uitvaart en rouwverwerking lijken voor jonge, dynamische en creatieve ontwerpers geen voor de hand liggende onderwerpen. Toch hebben vier van de eindexamenkandidaten zich daar intensief mee beziggehouden. Met intrigerende concepten en verrassend vormgegeven producten als resultaat.

Ontwerp zelf een grafsteen

Kristian van Kuijk is net 26 geworden en hij is dit jaar afgestudeerd aan de Design Academie. Hij bedacht een manier waarop nabestaanden, via internet, zelf een grafmonument kunnen ontwerpen.

"Het begon met het overlijden van mijn vader in 2003. Toen heb ik zelf zijn grafsteen ontworpen en gemaakt. Ik wilde iets anders dan een brok marmer met gouden letters." Nabestaanden hebben te weinig invloed bij het laten maken van een grafsteen, vindt de jonge ontwerper. "Als iemand overlijdt ga je naar een stenenwinkel. Of naar een kunstenaar, maar ook zo'n kunstenaar wil toch vooral zijn eigen ding doen. Wat ik voor mijn vader gemaakt heb, was ook niet echt vernieuwend, maar ik merkte wel dat het mij in die periode na zijn dood heel erg hielp om eraan te werken. Gewoon lekker bezig zijn en af en toe aan hem denken. Dat hielp me bij het verwerken van het verlies."

Die ervaring wil hij ook voor andere mensen mogelijk maken. "Ook voor mensen met twee linkerhanden." Het resultaat is een internetsite waarop nabestaanden een grafmonument kunnen 'opbouwen' uit letters, cijfers, ornamenten en andere vormen. Met elkaar vormen die elementen een 'boom', als teken van nieuw leven op het graf. Daarna kan het ontwerp worden besteld en uit een gekozen materiaal worden vervaardigd.

Van Kuijk: "Ik stel me voor dat je met de hele familie rond de computer staat en met z'n allen aan het ontwerpen bent. Het feit dat er straks, als laatste eer, iets staat dat je zelf hebt ontworpen, iets moois waarvan je denkt dat de overledene er blij mee is, dat maakt het gemakkelijker om met je verdriet om te gaan. Daardoor is het ook leuker om af en toe naar de begraafplaats terug te gaan. Er staat iets staat dat je zelf gemaakt hebt."

Een tweede leven uit crematie-as

Wat kun je doen met de stoffen die overblijven na een crematie? Dat was de vraag die Merel van Tellingen zich stelde. Als 25-jarige dochter van een uitvaartondernemer was het ontwerp haar niet vreemd.

Bij het cremieren worden alle niet-natuurlijke stoffen in een lichaam gerecycled en na het verbranden van de rest houdt je koolstof over en mineralen. Van Tellingen dacht na over wat je met die materialen zou kunnen doen. Zij ontwierp een schrijftol, gemaakt met grafiet uit de koolstof en een krijtstaaf. Twee voorwerpen die volgens de maker steunend kunnen zijn

(foto: Kristian van Kuijk)

Zelf een grafsteen ontwerpen. Kristian van Kuijk.
(mail@ontwerpjeeigengrafsteen.nl • www.ontwerpjeeigengrafsteen.nl)

(foto: Sabine Pigalle)

Schrijftol uit crematie-as. Merel van Tellingen
(merelvantel@hotmail.com)

voor de nabestaanden. "Door er mee te tekenen of te schrijven, start je weer iets op en krijgt een overledene een tweede leven. Je kunt, met de overledene in gedachten, iets nieuws creëren." Toen zij tijdens haar onderzoek binnen de uitvaartbranche hoorde dat het mogelijk is uit crematie-as een diamant te maken, kwam zij op de gedachte een platenspeler te ontwerpen met een naald van diamant, gefabriceerd uit de as van een overledene. Van Tellingen: "Daarmee kun je dan bijvoorbeeld een plaat draaien met de stem van de overledene."

Het klinkt misschien wat bizar, maar de gedachte erachter is onmiskenbaar positief. "Ik kan niet voor andere mensen spreken, maar voor mezelf vind ik het een mooi idee om als het ware terug te komen als een potlood waarmee iemand een mooi verhaal kan schrijven. Beter dan dat het gewoon afgelopen is als je verteerd bent." De studierichting van Van Tellingen is 'Man and well-being'. Zij is ervan overtuigd dat haar producten een bijdrage leveren aan het welzijn van mensen.

De vorm van een vergeet-me-niet-zaadje
De inspiratie voor het eindexamenproject van

Annelies Hermesen (23 jaar) komt oorspronkelijk uit *Eric en het klein insectenboek*, het bekende boek van Godfried Bomans. "Het idee dat iemand die begraven is, door wormen wordt opgegeten, dat vind ik luguber."

Zij deed op internet en door bezoeken aan uitvaartondernemers en de uitvaartbeurs uitgebreid onderzoek naar alles wat met uitvaart te maken heeft. Zo kwam zij ook in contact met het Zweedse bedrijf Promessa dat bezig is met het ontwikkelen van het vriesdrogen.

"Ze vertelden me daar dat er nog geen verpakking is voor het poeder dat na het vriesdrogen overblijft. Dus daar heb ik een oplossing voor bedacht: een *burial cocoon*, gemaakt van zetmeel, een stof die – net als het poeder – binnen een korte tijd vergaat." Belangrijk vond Hermesen dat ook de vorm van de cocoon aansloot bij het concept 'teruggeven aan de natuur'. Daarom zocht zij in biologieboeken naar vormen uit de natuur en kwam terecht bij plantenzaden. "Zaden zijn het begin van een natuurlijke cyclus. Uiteindelijk koos ik voor het zaadje van het vergeet-mij-nietje. Die vorm heb ik gestileerd tot mijn *burial cocoon*."

De jonge ontwerpster vindt het noodzakelijk dat je bij thema's als dood en uitvaart een product maakt dat voor de meeste mensen acceptabel is. "Je kunt wel een kist maken met allerlei lichtjes en toestanden, maar dat schrikt mensen af. Zeker voor mensen die milieubewust leven is dit toch een mooi idee."

Burial Cocoon. Annelies Hermesen.
(annelies.hermesen@gmail.com)

(foto: Sabine Pigalle)

(> Vervolg op pagina 17)